

spoštljivo pogovarjati, primerno njegovi ohranjeni zmožnosti in za oba ustrezno, pridejo v poštev samo vprašanja na »k«: kdo, kje, kdaj, kaj in kako, nikakor pa ne vprašanje zakaj; pri demenci namreč kognitivne zmožnosti ne omogočajo vzročno-posledičnega povezovanja. Čim bolj bolezen napreduje, tem bolj se komuniciranje omejuje na čutila, zlasti na tip in vonj ter na dolgoročni spomin, ki ohranja spomine iz oddaljene preteklosti. Uspešni so *telesna komunikacija* z mimiko, višino in barvo glasu, *ponavljanje besed* in *zrcaljenje dejanj*, v kasnejšem razvoju bolezni nežen *dotik*, pomirjujoče delujejo tudi vonjave. V negovalni oazi uporabljajo pri oskrbi teh bolnikov tudi *aromaterapijo*, nežno *glasbo* in *bazalno stimulacijo*. Za učinkovito uporabo validacije in drugih navedenih metod v ustanovah za dolgotrajno oskrbo in nego je treba poznati osebno zgodovino človeka. To omogoča *metoda življenjske zgodbe*, ki jo napišejo pred sprejemom v ustanovo, nato pa stalno dopolnjujejo. Vse te metode kakovostno uporablja tudi vse več slovenskih domov za stare ljudi, izobraževalno podjetje Firis pa usposablja kader.

Metoda validacije je dala pomembno antropološko spoznanje o sožitju. Njena usmeritev v zavestno učenje sočutnega vstopanja v doživljajsko-vedenjski svet drugega je pri demenci pogoj za stik in komuniciranje z bolnikom, za vse drugo vsakdanje komuniciranje med ljudmi v družini, službi in družbi pa najboljši možni način.

J. Ramovš

BAZALNA STIMULACIJA

angleško: *Basal stimulation*

nemško: *basale Stimulation*

Bazalna stimulacija je pedagoška, terapevtska in negovalna metoda, ki pomaga bolniku, ki se zaradi hude bolezni ali poškodbe odtuja od svojega telesa, ohraniti telesno, duševno in eksistencialno identiteto ter stik z okolico s pomočjo čutnih dražljajev, ki odgovarjajo njegovemu trenutnemu stanju. V širšem pomenu besede lahko rečemo, da je to nebesedna komunikacija, ki deluje v primerih, ko besedna komunikacija odpove ali jo telesni stik bistveno dopolni. Zelo uporabna je pri bolnikih s težkimi poškodbami in pri večstransko prizadetih. V oskrbi jo uporabljajo pri bolnikih z demenco. Učinkovita je tudi v zadnjih obdobjih razvoja te bolezni, ker deluje s pomočjo telesne zaznave preko kože (somatska, vestibularna, vibratorna, avditivno-oralna in taktilno-haptična); to bazično zaznavanje je deloma razvito že pri zarodku in se pri demenci ohranja najdlje. Metoda bazalne stimulacije pomaga, da negovalni dotik za bolnika ni ogrožajoč, ampak je prijetno navezovanje človeškega stika in krepitev socialne orientacije. Z njo nemirnega bolnika lahko pomirimo, pasivnega pa vzpodbudimo.

Bazalna stimulacija izhaja iz spoznanja, da aktivnost mišic poleg njihove krepiteve in izboljšanja prekrvavitve krepi tudi delovanje možganov in celotnega živčnega sistema. Razvijati jo je začel v sedemdesetih letih prejšnjega stoletja nemški specialni pedagog dr. Andreas Frölich, v sodelovanju s Christel Bienstein je bila prenesena na področje oskrbe. Izvajajo jo tudi za dobro počutje in jo kombinirajo z različnimi tehnikami masaž, ki imajo zlasti na Daljnem vzhodu tisočletno terapevtsko in preventivno tradicijo.

J. Ramovš